

Want het gericht Gods beteekent niet alleen, dat Hij gericht oefent, maar dat Hij daarbij rechtvaardig is en gedachtig blijft aan Zijn Woord. Hij heeft Zijn Woord niet voor niet gegeven. Zijn verbond is geen schijnbeweging geweest. Daarom kan God wel moeten straffen, maar alleen voor zoover het Zijn eer eischt en dienstig is tot heil van Zijn volk. Het einddoel van al Gods werken aan ons is leven en zegen en vrede.

En zoo verstaan wij het „daarom“ des geloofs, dat Jesaja hier uitspreekt. Het is onmogelijk, dat God niet anders zou doen dan Zijn kinderen te straffen. Hij tuchtigt met mate. Als Hij kastijdt, ziet Hij reeds op het einde. Ook als Hij komt met Zijn strengste tucht, wacht Hij met goddelijk verlangen naar den tijd, dat Hij weer genade zal bewijzen.

Daarom kunnen ook wij, met het gezicht op Gods oordeelen, vertrouwend wachten op Zijn genadebetoon, dat zeker komen zal.

In dat wachten echter — dat zal ieder gevoelen — ligt voor ons nu niet uitsluitend troost. God komt met dit woord ons evenzeer vermanen en veroortmoedigen. God is immers een God van genade. Hij wil niets liever dan genade betoonen. Maar waarom wacht Hij daar dan mee?

Dit kan niet aan Hem liggen; zoo moet het dus enkel bij ons liggen.

Want ja, wij kunnen Gods genade tegenstaan. Wij kunnen ons zóó gedragen, dat God Zijn genade inhoudt.

En in dit opzicht hebben wij allen ons te beproeven. Als God met Zijn genade komt en wij spelen er maar wat mee, wij maken er geen ernst mee, zal God dan nog voortgaan ons te zegenen?

Neen, dan komt het wachten Gods. Dan wacht Hij, dat wij ons veranderen en bekeeren.

Dat is de ernst van het oogenblik, waarin wij ons thans bevinden. Dat is de ernst van dezen oorlogstijd. God wacht op onze „boete en beterschap“.

In dat opzicht geeft de Heere ons in deze profetie van Jesaja ook duidelijke richtlijnen. Wat was de zonde van Israël? Waarom deed de Heere bezoeking over hen?

Zij hadden de waarheid Gods niet kunnen verdragen. Zij wilden nog wel profeten hooren, als deze maar niet te scherp en te concreet waren. En vooral ook de tegenstellingen verzachten! De Heilige Israëls mocht niet genoemd worden! Want in Hem lag voor Israël de afgezonderdheid, die men niet langer begeerde.

Wijst Gods Woord ons daarmee niet op zonden, die ook onder ons gevonden worden?

Daar is dezer dagen verklaard, dat de Kerk nu bovenal de roeping heeft om te troosten. En zeker kan zij zich geen schooner taak zien toegewezen.

Maar vergeten we niet, dat naar de belijdenis der Kerk als eerste stuk om welgetroost te leven voor ons noodig is te weten, hoe groot mijn zonden en ellende zijn.

Daarom zal in de kennis en belijdenis van zonden de eerste vrucht gezocht moeten worden van de zware beproeving, die God over ons heeft beschikt. Dan wacht God niet langer met de vertroosting Zijner genade. Het einde van Zijn wachten wordt dan gevonden in ons verwachten: welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten.

Moet het hier nog gezegd, dat dit verwachten van God een verwachten is van Jezus Christus?

Er is een verwachting onder de menschen, die zich misschien wel tot God richt, maar men verwacht van Hem wat anders dan de genade in Christus. Dat zijn zij voor wie de verschrikking van den oorlog onbegrepen is voorbij gegaan. Die groote schrik voorbij is en de eerste ellende verholpen, ademen ze weer op.

POPULAIR-WETEN — SCHAPPELUKE SCHETSEN

Wat deed Christus in zijn toeven tusschen graf en hemel?

IV.

Vragen wij naar het doel van Christus' verblijf op aarde in de veertig dagen vóór Zijn hemelvaart, dan moet dit gezocht worden in Zijn verschijningen en in Zijn werkzaamheid buiten die verschijningen.

Zooewel wanneer Hij met de Zijnen samensprekt als wanneer Hij door niemand gezien wordt, steeds is Christus als Middelaar ambtelijk bezig, want Zijn ambtswerk is ononderbroken.

Over Christus' verschijningen is ons het meest geopenbaard en over Zijn werkzaamheid buiten die verschijningen slechts weinig. Daarom zijn wij geneigd, om het doel van Christus' verblijf op aarde uitsluitend in die verschijningen te zoeken, en wanneer wij dan meenen, dat Hij daarnaast niets meer te doen had op aarde, dan zou men tot de gedachte kunnen komen van een aanwezigheid in den hemel. Wij zagen echter, dat de Schrift zelf ons verbiedt dient kant uit te gaan, en als wij ons bezinnen over het feit, dat Christus al dien tijd op aarde heeft vertoefd, dan gaat ons hoe langer hoe meer licht over dat verblijf op.

Immers, door Zijn verschijningen alleen reeds wordt Zijn blijven genoegzaam gemotiveerd. Waar-

Want ze verwachten van God niet meer dan herstel van wat eens geweest is.

Het groot herstel, dat in Christus is gewrocht, gaan ze voorbij.

Die den Heere verwachten, stellen hun verwachting echter op Christus Jezus.

En zoo alleen zijn zij welgelukzalig. Want ja, God troost den mensch, maar alleen in Jezus Christus.

In Hem wordt ook deze profetie van Jesaja vervuld. Immers hoe kan ik ooit verzekerd zijn, dat na het oordeel Gods tenslotte enkel Zijn gunst overblijft?

Die zekerheid vind ik alleen bij Christus en Zijn kruis.

In het kruis van Christus is Gods oordeel over ons heengegaan en zoo is er voor ons enkel genade overgebleven.

En nu zien wij, rijker dan Israël het ooit gezien heeft bij de vervulling van Jesaja's profetie, dat God niet enkel straffen kan. Op Zijn straf volgt zegen. Zijn straf is zegen. In Christus is het wachten Gods vervuld. En wat Hij nu nog wacht, is opdat wij in Christus alles zullen vinden ook ten tijde van gericht.

Hij wacht, dat wij de schoonste vrucht van onze beproeving vinden: de kennis van onzen Heere Jezus Christus, in Wiens gemeenschap wij dagelijks rijker worden, ook al zouden we elken dag armer zijn.

Goes.

v. d. V.

Bilderdijks Elius.

„Dan, 't was bestemd, de Vorst, ons Neerland moest bezwijken, 'k Voorzag 't — en overtuigd, en in Gods raad gerust, Geen voorzorg, geen o neen! geen aarzelen of ontwijken, In de Almacht is mijn hoop, ik ben die hulp bewust...“

De eerste zin, die Dr H. T. Colenbrander neerschrijft in zijn boek: „De Bataafsche Republiek“ luidt: „Het wonder is niet, dat de oude Nederlandsche staat in 1795 gevallen is, maar dat hij toen nog bestond“.

Inderdaad, toen de revolutiestorm over onze erve opstak was hetgeen neergeslagen werd niet veel meer dan vermolmd hout. We hadden zelf onze nationale karaktertrek reeds lang verloren en daarmee ons eigen graf gedolven.

We heulden met de Franschen, we namen de fransche zeden en gewoonten over, lazen fransche boeken, verhoordijkten de fransche begrippen en haalden den franschen geest over de grenzen naar binnen.

En toch, het scheen vlak voor den ondergang van onze republiek juist zoo goed te gaan.

De hollandsche dames hadden het druk met het nadenken van de buitensporige kapsels die de Parijse mode voorschreef en de hollandsche „mannen“ hadden het even druk met de reorganisatie van hun pruiken, die niet meer in een „haarzak“ achter den nek werd samengebonden, maar als een staartpruikje in een kleurigen strik uitlopend, coquet op den rug bengelde.

„t Was immers „mode de Paris“? De statie-degens, die ook al door den „minderen man“ werden gedragen, maakten plaats voor wandelstokken uit kostbaar uitheemsch hout gedraaid en die gebruikt moesten worden als tegenhangers van de waalers der dames, die heeren hadden toch iets noodig om zich een houding te geven in gezelschap?

En wat al heel karakteristiek was: mode werd het „jou-jou spel“. Iedereen deed er aan mee, van vijftien tot vijf en zestig jaar had men een dubbele houten schijf, hangend aan een koord in de hand en speelde

bij wij moeten bedenken, dat zeer waarschijnlijk niet alle verschijningen ons bekend zijn gemaakt. Ook hier heeft de Geest der inspiratie een keus gedaan. Opmerkelijk is, dat de evangelisten in hun weergave van elkander verschillen: Lucas noemt niet de verschijningen in Galilea; Mattheüs en Johannes beschrijven er mee. Paulus in zijn opsomming in 1 Cor. 15 maakt slechts van zes verschijningen gewag, waarbij hij dan nog als laatste noemt die, welke hem zelf te beurt is gevallen; en bij die zes noemt hij er dan nog twee, die niet door de evangelisten vermeld zijn, n.l. die aan Jacobus en die aan de vijf honderd broederen op eenmaal. Hieruit mogen wij afleiden, dat het niet onmogelijk is, dat Jezus nog wel vaker verschenen is buiten hetgeen ons in de Schrift vermeld is. (Johannes maakt zijn opmerking over de vele dingen, die Jezus in de tegenwoordigheid Zijner discipelen gedaan heeft en die niet beschreven zijn, direct in aansluiting op het verhaal van de verschijning aan Thomas!)

Doel van de verschijningen is samen te vallen als: de regeling van de verhouding tusschen Christus en Zijn kerk, zooals die voortaan, na Zijn hemelvaart zijn zal. De kerk moet verzekerd zijn van Christus' opstanding; daarom verschijnt Jezus aan Zijn apostelen, omdat deze daarvan getuigen moeten. Hierin ligt ook de betekenis van de eerste verschijning aan Petrus, opdat het geloof der gemeente gebouwd zou zijn op deze petra: Hij is van Simon, Cephas gezien! Daarom heeft Christus „zichzelven levend vertoond, met vele gewisse ken-teekenen, veertig dagen lang, zijnde van hen ge-zien.“

Maar om hen te overtuigen van Zijn opstanding zou één verschijning voldoende geweest zijn. Daar-

er mee op straat, in huis, op de wandeling, in den schouwburg en op de beurs.....

Zoo speelde men als onbezorgde kinderen langs den rand van den afgrond.

In de familiecorrespondentie van Van Lennep lezen we: „De dames in die dagen leidden algemeen, wat men noemt een zeer wereldsch leven, van de brieven uit dien tijd onder mij berustende, zijn er misschien vijftig waarin van bals en comediepartijen gesproken wordt.....“.

Alsof er geen vuiltje aan de lucht is!

En de heeren brengen het er niet beter af. Uitgaan, „gepaste ontspanning“ en het leven genieten is de lens van den dag. En zij blijven bij dit alles heel vroom getrouw aan de gereformeerde kerk, die immers staatskerk is, en zonder welke geen staatsambten te bekleden zijn.

De vloek der toenmalige opvatting van „art. 36“!

Maar Gods oordeelen, ofschoon lang aangekondigd, komen tenslotte altijd nog als een bliksemslag, zoo onverwacht en zoo snel.

Er zijn teekenen, die heen wijzen naar de catastrofe, soms jaren en jaren te voren, maar dan, als de tijd rijp is voor het oordeel, is het vaak of er een haast, een leegte, een rust is tusschen profetie en vervulling.

„Een rustige tijd“ zeggen de met blindheid geslagenen in het oordeel der verharding.

Maar Gods Woord wijst op de dagen van den zondvloed en die van Sodom.....

Was er dan niemand, die het zag aankomen?

Ja, net als altijd: de kleine luyden! Maar zij hadden geen stem in het kapittel. De heeren van de grachten in Amsterdam regeerden en het „gemeen“ had te gehoorzamen.....

En de officiële kerk liep in het gareel van de regenten.

Van der Palm leidde een officiële dankstond, toen de Franschen over onze bevroren rivieren het land binnenstroonden. God had het immers doen vriezen. En Prof. Herenga schreef in een officiële „biddag-brief“: Dit is van den Heere geschied en het is wonderlijk in onze oogen“.

En toen de eed van trouw aan de revolutionaire staatsregeling moest worden afgelegd, deed heel officieel Nederland dit volgzzaam, op een enkele uitzondering na.

Tot die enkele uitzonderingen behoorde Bilderdijk. Bilderdijk, de „Unis ille vir“, de volstrekt eenzame, maar de profeet door God verkoren om vader van het Reveil te zijn!

Het was in de dagen van afval, van de groote apostasie, vóór den ondergang der Republiek, dat Bilderdijks eerste zoon geboren werd.

En hij noemde zijn naam: „Elius“.....

Het klinkt oud-testamentisch, niet waar?

Aan een vriend schrijft Bilderdijk: „..... een naam, anders sedert omtrent elf eeuwen in ons geslacht niet gebruikt.....“.

Hij gaat dus wel een heel eind in de geschiedenis terug.

Elf eeuwen.

Bilderdijk ziet op geen eeuw, wanneer zijn hand profetisch grijpen wil naar de eeuwigheid, waarin Hij zonder begin geweest is, die de eeuwen schlep.

Men heeft er om gelachen.

Bilderdijk was een verwane gek; hij schepte een beetje op met zijn adellijke afstamming. „Heer van Teisterband“, ja wel, het klonk niet onaardig.

Maar Bilderdijk laat de wereld lachen. Hij houdt zijn adellijke afstamming vol en op zijn ouden dag schrijft hij nog aan zijn vriend Tydeman: „Mijn fami-

om verschijnt Christus niet alleen om zich te laten zien, maar ook om te spreken: „Spreekende van de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan.“ (Hand. 1:3). En in dit gesprokene regelt Hij ambtelijk de verhouding tot Zijn gemeente. Hij bindt als Profeet de Zijnen aan de Schriften. (Luc. 24:27, 44, 45), geeft als Koning zijn mandaten. (Matth. 28:19, Marc. 16:15), neemt misverstanden weg, waartoe Zijn zichtbaar verblijf op aarde aanleiding zou kunnen geven („omdat gij Mij gezien hebt Thomas, zoo hebt gij geloofd“, Joh. 20:29) en wijst de normale geloofs-verhouding aan tusschen Zich en de Zijnen („zalig die niet gezien en nochtans geloofd zullen hebben“), en proclameert als Koning Zijn macht in hemel en op aarde en toont Zijn heerschappij over de natuur in de wonderbare vischvangst (Joh. 21:15-17) en als opperste Priester stelt Hij herders aan en voorzegt Hij de gemeenschap der Zijnen, ook aan Zijn lijden (Joh. 21 vs 15-19, Rom. 8:17).

Daarom behoorren deze verschijningen nog geheel en al tot Zijn aardse Middelaarswerkzaamheden; ze loopen in zeker opzicht parallel aan de afscheidsredenen vóór het lijden. Dat hebben de discipelen ook zoo gevoeld; ze vragen nog vlak voor de hemelvaart: zult gij in dezen tijd het Koninkrijk aan Israël weder oprichten? Zij beschouwen Hem als nog geheel te behooren tot deze aardse bedeeeling en zijn straks verbaasd, als het „punt des tijds“ daar is, dat aan het continue van Zijn aarde-verblijf een einde maakt.

W.

N. S.

liepapie
jus her
keizerri
Wat
geslach
Waar
Enke
belangr
derdijk
We z
de moe

Juist
dijk een
haal sp
West-E
Ov
gever

„D
Beate
haar
en H
slach
was,
een z
getro
keter
goud
om h
vinge
de v
haar
op d
gen
wond

Wein
blaam,
en ove
Christu
We s
pen.
Het
„ijdelh
Intul
zijn zo
dom in
zinken
heen w
Noorde
kere ge

Hier
van ap
In d
zijn tij
Bilde
vorm v
gaat d
de adel
Bilde
beste v
mag.
Toch
kritiek
Dr P
door d
gewont
bedoelt
romanc
geslacht
leeft is

Is d
Alles
lijken l
Liten
greep
Bilderc
ziel en
kracht
opdat
heiden
Méer
„En
Ja w
de „kn
tische
Er v
echt is
Testam
En...
Dat
Zachar
Zachar
zoo'n v
Maa
Hij v
huisje,
zijn las
ven va
Van L

Recht van reactie.

Zelfs onder de meest schokkende gebeurtenissen kan de mensch het discours over zichzelf moeilijk staken. Het is een punt van gesprek geweest onder de christenen, welke houding nu eigenlijk een geloovige paste bij een luchtbombardement en tijdens een evacuatie. Je hadt van die menselijke pantserwagens, die beweerd, dat als je geloof maar echt was, je „glashard" moest blijven wat er ook zou gebeuren. Deze stemming van onvervaardheid wilden zij, met de binnelijke bescheidenheid ons allen eigen, ook anderen opleggen. Lieve kinderen Gods, die benauwd en geschokt waren door de rampen die hen troffen, werden door deze „sterken" berispt, zoo niet geheeld: waar is nu uw geloof? Hun situatie was niet benijdenswaard, de bommenwerpers daverden boven hen en zulk een menselijke pantserwagen dreef hen bovendien in den hoek. Nu de eerste storm is uitgeraasd, vragen zij zich mogelijk beschaamd af of God in hun angsten en tranen mogelijk het „Mené teké!" op hun ziel heeft geschreven.

Het komt mij voor, dat aan de onmiddellijke reactie op buitengewone gebeurtenissen niet zulk een groote waarde moet worden toegekend als wij weleens geneigd zijn om te doen. Als iemands psychische constitutie medebrengt, dat hij direct afreageeren kan, dan is dit voor hemzelf ongetwijfeld het beste. De wijze, waarop hij de dingen verwerkt, is daarbij tenslotte bijkomstig. Ik heb steeds tot de menschen gezegd: Wil je huilen, huil! Wil je fluiten, fluit! Ben je bang, heb dan den moed om bang te zijn en geneer je niet voor een ander. God de Heere kijkt er heusch niet naar of wij ons wel flink houden. Hij ziet in oneindig erbarmen neer op dezulken die NEDERIG knielen. Tracht nooit uw stemming aan anderen op te dringen, ook niet uw stemming van verbijzeling en verootmoediging. Er zijn ook menschen die verdraagd reageeren. Schijnbaar onbewogen maken zij de ijselijkste dingen mede, pas later gaan die door hun ziel heen. Deze menschen van de verdraagde reactie hebben het gewoonlijk zwaarder te verduren dan de anderen, die terstond de gebeurtenissen in hun stemming kunnen verwerken. Als zij straks in den put zitten, betwist dan in de mees-terachtigheid, die wij ons allen gaarne over het gemoed van den ander aanmatigen, hun de tranen en de bittere verscheurdheid der ziele niet.

Want verwerken moeten wij de dingen die wij beleefd hebben, wij allen moeten dat. Daar is een tijd om te weenen, zegt de Prediker. Wie niet reageert is een doode, met wien ik voor nog zooveel in de wereld niet zou willen ruilen. Jezus heeft niet de onaandoenlijken zalig gesproken, Hij heeft den treurenden Zijn heil toegezegd. Laat u toch niet vangen in de ijdele voorstelling alsof iemands geloof hem zou verplichten een soort van heldenrol te spelen. Tracht u niet op te schroeven tot een houding alsof deze dingen u niet zouden raken. Het geloof is niet een worstende greep, waarin uw ziel gesmoord wordt, het schenkt juist aan de ziel die gevoeligheid waardoor zij zich uiten kan. Denk slechts aan de onvergelykelijke psalmen, waarin het hart zooveel troost vindt in deze dagen. God is niet de God van helden en heldinnen, van mijnheeren en mevrouwen naar den geest, van stoicijnen en glasharden, Hij is de Heere van dat arme en ellendig volk dat ondanks alles op Zijn Naam vertrouwt.

Reageeren mogen wij, reageeren moeten wij. De menselijke ziel moge weinig recht vinden in de wereld, zij vindt recht bij God. Maar onze reactie moet staan onder de tucht van Gods Wet en onder de leiding van Zijn Geest. Ook nu blijft het woord der Schrift van kracht: alle bitterheid en toorn en gramschap zij van u geweerd met alle boosheid. Onze dappere soldaten mogen de wapens gestrekt hebben, één overwinning blijft Gods volk voorbehouden. De overwinning waarvan het Heilige Boek spreekt: Wordt van het kwade niet overwonnen, maar overwin het kwade door het goede!

Van deze zegepraal heeft Salomo gewaagd, toen hij schreef: Die zijn geest beheerscht, is sterker dan die een stad inneemt!

Ik weet het wel, deze kracht hebben wij zoo maar niet. Het zal u wel gegaan zijn als mij, wij zijn in de afgelopen dagen onszelf tegengevallen. Dit is wel een beschamende, nochtans een nuttige en gezegende ervaring. Voor God behoeven wij — den Ontfermer zij dank! — geen helm op te zetten en geen houding aan te nemen. Wij behoeven voor Hem niet kranig te zijn, wij mogen beven en sidderen voor Zijn heilig Aangezicht. Tot die kleinen, die voor Hem gebedd hebben, zal Hij Zijn gunstrijk Aanschiën wenden. Gebogen in het stof voor Hem, zullen zij — als het moet — staan voor de menschen. En hoe ook innerlijk bewogen, zullen zij belijden: ik heb het geloof in God behouden!

N. B.

liepapiereen komen overeen met die hem in Elius Grajus herkennen, een beroemd Overste uit 't Grieksche keizerrijk.....".

Wat wil toch die Bilderdijk met dat eeuwenoude geslachtswapen?

Waar haalt de man den onzin vandaan? Enkel maar ijdelheid, zegt Dr Van Vloten, die een belangrijk deel van zijn leven verknood heeft om Bilderdijk bij ons volk in discrediet te brengen.

We zullen de zaak even op den keper bezien, ze is de moeite wél waard.

Juist voor de geboorte van zijn zoon heeft Bilderdijk een romance gedicht, getiteld „Elius". Het verhaal speelt in de dagen toen het Christendom Noord-West-Europa doordrong.

Over dat gedicht schrijft Bilderdijk aan zijn uitgever:

„De oude chronieken vertellen, dat Jonkvrouw Beatrix, in 't Duitsche „Helle", na den dood van haar vader Diedrich, de laatste Voogd van Kleve en Heer of Grave van Teisterbant, die uit het geslacht der Ursinen gesproten en een braaf ridder was, op een tijd op den brug te Nimwegen zittende, een ridder den Rijn in een schuitje zag afzakken, getrokken door een zwaan, die daar met gouden keten aan vast gemaakt was; hebbende hij een gouden zwaard in de hand, een gouden jachthoorn om het lijf hangen en een gouden ring aan den vinger; en dat die ridder, Elius van Grull genoemd, de Vorstin beschermde tegenover haar vijanden, haar behaagde en trouwde, groote overwinningen op de Friezen, Saxen, Thuringen en de ongelooften behaalde..... en voor of in Nalbo aan zijn wonden overleden is.....".

Welnu in dezen ridder Elius, ridder zonder vrees of blaam, strijdt het Christendom tegen het heidendom en overwint het licht de duisternis, het Kruls van Christus het heidensch godendom.

We gaan dus al iets van dien naam „Elius" begrijpen.

Het houdt toch wel wat méér in dan enkel maar „ijdelheid".

Intuïtief grijpt Bilderdijk in de naamgeving van zijn zoon terug op den oorsprong van het Christendom in Noord-West-Europa. Het is alsof bij het wegzinken van het Christendom in zijn dagen Bilderdijk heen wijst naar het begin, toen dat Christendom de Noordelijke landen vrij maakte van het brute en donkere geweld van het paganisme.

Hier worstelde de geest van Bilderdijk met zijn tijd van apostasie, van afval.

In de naamgeving van zijn zoon is hij profeet over zijn tijd en medemenschen.

Bilderdijk zingt zijn romance... — het is naar den vorm van zijn tijd — maar de inhoud is profetisch, gaat dwars tegen den tijdstroom in, roept terug naar de adellijke afkomst van het gekerstende Europa.

Bilderdijks Elius, dat de dichter zelf een van zijn beste werken achtte, is een dichtstuk dat er wezen mag.

Toch is er, voor wat den literairen vorm betreft, kritiek — en terecht — op uitgeoefend.

Dr Pierson zegt er van: „Bilderdijk heeft zijn „Helle" door de scherpe punt van zijn persoonlijke ijdelheid gewond en zij is in slaap gevallen en gebleven..." Hij bedoelt hiermede, dat Bilderdijk het slot van deze romance bedorven heeft, door er subjectief zijn eigen geslachtsroem in te verheerlijken. Immers Elius heeft in zijn eigen zoon:

O God! hij draagt zijns vaders hart,
En wat hem ook bejagent,
Ik zie, want uw belofte staat,
Ons bloed in hem gezegend.

Ik zie een nieuwen dageraad —
Daar rijst gij! maak u vaardig!
U spel ik, Kind van onze hoop!
o, Wees uw naam slechts waardig.....

Is dat alles slechts „ijdelheid"?

Alleen wie op den buitenkant, op den vlak-mensche-lijken kant let, kan zoo spreken.

Literair moge hier in een subjectief slot een mis-greep tegen de wetten der aestetica zijn gepleegd, Bilderdijk is tenslotte méér dan kunstenaar en zijn ziel en zijn hart roepen hier vol helmwee om de jeugd-kraacht van het Christendom uit de middeleeuwen, opdat het in de donkere dreiging van een modern heidendom gestand moge blijven.

Méér profeet dan kunstenaar.

„En hij noemde zijn naam Elius..."

Ja wel, maar we zijn hier in Holland en daarbij past de „knusse binnen huissjesfeer" en géén oud-testamen-tische allures!

Er wordt een wiegje gereed gemaakt. Is dat niet echt iets voor de binnenkamer. Wat heeft het Oude-Testament daarmede van doen?

En... hoe zal het kleintje heeten?

Dat heeft men ook aan de wieg van den zoon van Zacharias gevraagd en bijna had Johannes de Dooper Zacharias geheeten. Het is immers een familiezaakje, zoo'n naamgeving?

Maar Bilderdijk heeft profetenbloed in de aderen. Hij is niet de man van het knus hollandsch binnen-huisje, waar de vader de voeten in de pantoffels steekt, zijn lange gauwenaar stopt en zich zet tot het schrij-ven van een „geboortevaers". Dat laat Bilderdijk aan Van Lennep, Van der Palm, Rheinvis Feith e.a. over,

die hun ziel den moloch van den tijd geofferd hadden en dus niet anders over hielden dan een binnenhuissjes-ziel.

De „profeet" staat buiten en boven dit alles.

Profeten staan niet in knusse binnenhuissjes, zij staan op de wereldmarkt en de lijken der laatste profetische getuigen worden niet gevonden in een woon-kamer, zelfs niet in een slop, maar op de breede straten van de wereldstad Babylon.

Dáár stond eenmaal de profeet Hosea, de man met het warm priesterlijk hart, die evenals Bilderdijk zóó fél gehaat heeft, omdat hij zoo onuitsprekelijk heeft lief gehad; die in zijn profetisch zeggen ook minder gedacht heeft aan stijl en vorm dan aan inhoud, die niet geschaafd en gepolijst heeft, maar gehouwd en gehakt, wiens gedachtegang de universele wereld omvat heeft en daarom in fantastische kleuren en apocalyptische beelden gericht en genade heeft aan-gekondigd, de man, die ook met zijn uitspreken van wat de hoogste Inspiratie hem te zeggen gaf, de taal-regels heeft doorbroken en bliksemstralen naar alle kanten heeft doen uitschieten om zijn volk wakker te schudden uit den diepen slaap der zonde. En die de drie kinderen, die hem geboren werden, geen binnen-huisnamen schonk, maar ze noemt met namen die van de daken zouden worden uitgeroepen en die héél een volk aangingen, namen, die profeteerden, dreigden, lokten:

Jisraël: „De Heere verstrooit!"
Lo Ruchama: „Geen ontferming meer!"
Lo Ammi: „Mijn volk niet meer!"
Dat is naamgeving eens profeten...

Wanneer de schoondochter van Elia, de huisvrouw van den ontrouwen priesterzoon Pinehas, in barens-nood sterven gaat, is nóg haar hart vervuld — niet van eigen huisselijke misère, zelfs niet van de ramp-zaligheid van haar man — maar van het leed en de ellende van geheel haar volk, van de kerk Gods, en haar laatste woorden in snikken gebroken, zijn: „het jonkske zal Ikabod heeten, want de eere is weg-gevoerd uit Israël..."

Zoo is de naam Elius een bazuinstoot van den profeet, waarmede hij zijn volk wil wakker schudden uit zijn narcotischen slaap, waarin de valsche revo-lutiezang het bewusteloos gemaakt heeft.

Elius....

Een noodkreet: Keer terug mijn volk. Gij zult een christennatie zijn of gij zult niet zijn!

Maar ons volk heeft niet gehoord. Het was al te ver op het pad des doods.

Bilderdijk heeft geklaagd: „te moeten leven onder mijn eigen volk is mij een hel geworden".

Want hij zag den grooten val aankomen:

'k Heb het vallen
Van uw wallen,
Hollands Illum voorspeld;
'k Zag het blaken
Van uw daken,
En uw Hectors neergeveld.

De ingewanden
Voelde ik branden
En verteeren van die vlam;
'k Riep, ik weende,
Ja, 'k versteende,
Maar de dag des jammers kwam...

Bilderdijk heeft profetisch den toestand doorzien. Als banneling heeft hij den vernederenden ondergang van ons volk in den vreemde aanschouwd en hoe heeft de edelmoedige ziel van dezen grooten Nederlander zich in smart nedergebogen, toen hij, buiten de grenzen van zijn eigen land, klagen moest bij de aanschou-wing van de Nederlandsche vrijheidsmaagd:

Met opgescheurde borst en losgereten haren,
Van 't Staatlijk Opperkleed en helm en krans
[beroofd,
Steunt Neerlands Maagd in 't prangenst
[zielsbezwaren,
Met d' afgematten arm het nederziggend hoofd.

Heur overvloed, weleer de steun van haar vermogen,
En de afgod, waar heur hart zich weeldrig op
[verliet,
Ligt uitgeput, verspild, gehongerd, uitgezogen,
En de aarde, waar ze op rust, is zelfs Haar eigen
[niet...

En toch bleef er hoop.
Nederland ging door de diepste diepten.
De ijzeren druk van de fransche overmacht perste ons volk uit, tot de dood nabij scheen. Onze jongelingen verbloeden straks op de Russische slagvelden.

Maar op de gedenknaald te Scheveningen staan de gedenkwaardige woorden: „God redde Nederland".

Bilderdijks stem heeft niet tevergeefs geklonken, al vond zij ook ná het herstel geen resonans in de officiële kringen van Kerk en Staat. Zij vond een klankbodem in het beste deel van ons volk. Straks zitten in de sombere kamer te Leiden in letterlijken zin (bij gebrek aan stoelen!) aan Bilderdijks voeten, Da Costa, twee zoons van Van Hoogendorp, Groen van Prinsterer, Abraham Capadose, Elout, De Clerck e.a. Bilderdijks Elius heeft niet tevergeefs weerklonken. Zoals nóóit de stem van den profeet, die zijn hoogste roeping getrouw bleef te vergeefs kan zijn!

RUDOLF VAN REEST.